

Exekuce a insolvenční řízení

Skutečnost, že po nařízení exekuce (avšak, dříve než soudní exekutor vymohl nějaké plnění,) bylo proti povinnému zahájeno insolvenční řízení, nemůže být přičítána k tíži soudnímu exekutorovi, který již v řízení aktivně konal. Soudní exekutor má vůči dlužníku právo na náhradu nákladů exekuce, včetně odměny v minimální výši ve smyslu § 11 odst. 2 exekutorského tarifu již v době, kdy byl pověřen provedením exekuce, a to bez ohledu na to, že do doby zahájení insolvenčního řízení v rámci exekuce ničeho nevymohl; není přitom rozhodné, zda již byl vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce (nejedná se totiž o rozhodnutí, které by povinnost povinného k jejich úhradě zakládalo). Takovou pohledávku může soudní exekutor přihlásit do insolvenčního řízení.

Nedošlo-li v samotné exekuci k vymožení reálného plnění a exekuce byla zastavena k návrhu oprávněného z důvodu uzavření dohody mezi účastníky o jiném způsobu plnění vymáhané pohledávky; v době podání návrhu na zastavení exekuce přitom soudní exekutor již provedl řadu úkonů směřujících k prodeji nemovité věci, lze takovou dohodu považovat za ekvivalentní situaci, kdy byla pohledávka uhrazena, neboť k tomu došlo i pod tlakem probíhající exekuce. Je ústavně konformní, aby v takovém případě soudní exekutor měl nárok na odměnu za svou dosavadní činnost jako v případě vymožení plnění a nikoliv pouze na sníženou odměnu podle § 11 odst. 2 exekutorského tarifu.

Obdobně lze při stanovení odměny soudního exekutora postupovat i v případě, kdy soudní exekutor není oprávněn dále provádět exekuci z důvodu, že bylo zahájeno insolvenční řízení proti povinnému – srov. § 109 odst. 1 písm. c) zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Jestliže před zahájením insolvenčního řízení soudní exekutor již činil v rámci řádně nařízené exekuce úkony směřující k vymožení plnění, je třeba tuto skutečnost zohlednit při stanovení odměny, kterou soudní exekutor přihlašuje do insolvenčního řízení vedeného vůči povinnému, a lze mu proto přiznat odměnu vyšší než minimální podle § 11 odst. 2 exekutorského tarifu, a to s ohledem na okolnosti konkrétní věci, zejména složitost, odpovědnost a namáhavost dosud prováděné exekuční činnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 20 ICdo 204/2023-70 ze dne 6.8.2024)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobce Mgr. J.K.y, soudního exekutora, Exekutorský úřad Brno-město, se sídlem v B., zastoupeného Mgr. J.N., advokátem se sídlem v B., proti žalované KOPPA, v. o. s., se sídlem v L., insolvenční správkyňi dlužníků manželů J. Z., a L. Z., o určení pravosti a výše pohledávky, vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. 73 ICm 960/2023 jako incidenční spor v insolvenční věci dlužníků manželů J. Z. a L. Z., vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 72 INS 20140/2022, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 9. 2023, č. j. 73 ICm 960/2023, 104 VSPH 606/2023-40 (KSPH 72 INS 20140/2022), ve znění opravného usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2023, č. j. 73 ICm 960/2023, 104 VSPH 606/2023-48 (KSPH 72 INS 20140/2022), tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 9. 2023, č. j. 73 ICm 960/2023, 104 VSPH 606/2023-40 (KSPH 72 INS 20140/2022), ve znění opravného usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2023, č. j. 73 ICm 960/2023, 104 VSPH 606/2023-48 (KSPH 72 INS 20140/2022), se ruší a věc se vrací Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

1. Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 21. 6. 2023, č. j. 73 ICm 960/2023-23 (KSPH 72 INS 20140/2022), určil, že pohledávka žalobce uplatněná přihláškou P3 v insolvenčním řízení na majetek dlužníků vedeném u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 72 INS 20140/2022 je po právu ve výši 166 314,50 Kč (výrok I), a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).

2. Krajský soud dovedl s odkazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. III. ÚS 1231/20, že soudnímu exekutorovi přinejmenším náleží minimální odměna ve výši 2 000 Kč podle § 11 odst. 2 vyhlášky č. [330/2001](#) Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif), ve znění účinném od 1. 1. 2022. Krajský soud však současně zohlednil, jaké úkony soudní exekutor dříve, než bylo zahájeno insolvenční řízení, učinil, a s ohledem na nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 8/06, uzavřel, že soudnímu exekutorovi lze přiznat i odměnu vyšší. Vyšel přitom ze zjištění, že běžela tři exekuční řízení, že první bylo zahájeno už 29. 11. 2021 a že žalovaný č. 1 (míněno J. Z.) na poslední chvíli zmařil provedení elektronické dražby. Krajský soud se současně ztotožnil s kalkulací výše odměny, kterou provedl soudní exekutor (žalobce), a určil výši odměny včetně DPH částkou 167 464 Kč. V případě náhrady hotových výdajů v rozsahu popředeném žalovanou (1 270,50 Kč) rovněž uzavřel, že je pohledávka po právu.

3. Vrchní soud v Praze napadeným rozhodnutím rozsudek krajského soudu změnil tak, že se v bodě I výroku potvrzuje co do určení pravosti pohledávky žalobce P3 ve výši 1 270,50 Kč; ve zbytku bodu I výroku a v bodě II výroku se mění tak, že se žaloba co do určení pravosti pohledávky žalobce P3 ve výši 165 044 Kč zamítá (výrok I). Dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok II) a žalobci uložil zaplatit České republice na účet Krajského soudu v Praze soudní poplatek za odvolání podané žalovanou ve výši 2 000 Kč (výrok III).

4. Vrchní soud připomněl, že všeobecná povinnost k náhradě nákladů exekučního řízení vzniká povinnému již při nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce s tím, že tato pohledávka může být přihlášena do insolvenčního řízení, i když nejde o pohledávku „vymahatelnou“ (vykonatelnou). V této souvislosti vrchní soud odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014 (uveřejněné pod číslem 32/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Dále vrchní soud citoval nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. III. ÚS 1231/20, a ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14. Podle jeho názoru je třeba na druhém místě uvedený nálezy vykládat tak, že § 90 odst. 1 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, stanovil soudnímu exekutorovi právo na odměnu, přičemž exekutorský tarif jako podzákonný právní předpis měl jen stanovit její výši a způsob jejího určení. S tímto požadavkem není v rozporu, že exekutorský tarif odvíjí vznik práva na odměnu exekutora od různých skutečností, které mohou nastat v průběhu exekuce, pokud takto stanovené podmínky vzniku tohoto práva ve svém důsledku neznamenaají jeho popření. Samo o sobě tudíž nepředstavuje problém, že právo na odměnu exekutora může vzniknout jak v průběhu exekuce vymožením určitého plnění, tak až v závěru exekuce spolu s jejím zastavením, není-li v jejím průběhu vymoženo ničeho (odst. 22 odůvodnění).

5. Vrchní soud se poté neztotožnil s názorem krajského soudu, že exekutor má právo na odměnu jinou než minimální, neboť nelze ani podpůrně vycházet při vyčíslení odměny z výše pohledávky oprávněného, která se měla uspokojit z výtěžku zpeněžení v rozvrhovém řízení, přičemž výpočet odměny podle § 5 exekutorského tarifu závisí právě na výši soudním exekutorem vymoženého plnění, a pro stanovení odměny soudního exekutora je tedy závazný toliko nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. III. ÚS 1231/20, že soudní exekutor má podle § 11 odst. 2 exekutorského tarifu

právo na odměnu v minimální výši 2 000 Kč a DPH.

6. V případě určení paušální náhrady hotových výdajů podle exekutorského tarifu uvažoval podle vrchního soudu krajský soud s nesprávnými hodnotami, když podle § 13 odst. 1 exekutorského tarifu činí paušální náhrada hotových výdajů 3 500 Kč, s ohledem na dva povinné zvýšenou o 30 % na 4 550 Kč, k tomu je třeba připočíst DPH sazbou 21 % z této částky (955,50 Kč), celkem 5 505,50 Kč. Náklady za znalecký posudek činí 4 800 Kč, DPH ve výši 21 % činí 1 008 Kč, takže náhrada nákladů celkem činí 11 313,50 Kč. Insolvenční správce přiznal náhradu hotových výdajů jen ve výši 4 235 Kč.

7. Celkově insolvenční správce uznal pohledávku žalobce ve výši 12 463 Kč, sestávající z odměny 2 000 Kč s DPH ve výši 21 %, celkem 2 420 Kč, a z nákladů ve výši 10 043 Kč (včetně DPH). Rozdíl činí 1 270,50 Kč.

8. Z uvedených důvodů vrchní soud změnil rozsudek krajského soudu tak, jak je výše uvedeno.

9. Žalobce spojuje přípustnost dovolání s řešením otázky, která podle jeho názoru dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena, a to, zda lze odměnu exekutora ve smyslu § 87 exekučního řádu v insolvenčních poměrech stanovit s přihlédnutím ke složitosti, odpovědnosti a namáhavosti exekuční činnosti podle jednotlivých druhů a způsobů výkonu exekuce ve smyslu závěrů nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 8/06. Podle jeho názoru se odvolací soud od tohoto nálezu odchýlil, přiznal-li soudnímu exekutorovi jen odměnu minimální. Dodal, že v příloze k přihlášce uvedl, jakými úvahami se řídil při stanovení výše odměny a jaké úkony provedl. Připomněl, že prodej nemovitosti patří mezi složitější způsoby provedení exekuce, jež v sobě zahrnují množství jednotlivých úkonů, jedná se také o časově náročnější způsob, jenž se dotýká více osob, nejen oprávněné a povinné osoby. Exekuce prodejem nemovitosti ke dni zahájení insolvenčního řízení dostoupila do své třetí pětiny, kdy byl ustanoven znalec, který předmětnou nemovitost ocenil na 4 684 000 Kč. Exekuce byla přitom vedena k vymožení nároků oprávněné ve výši 1 922 003 Kč. Při stanovení odměny soudní exekutor vycházel podpůrně z částky vymáhaných povinností, kdy by odměna - nebýt insolvenčního řízení - činila 288 320 Kč. Tři pětiny z této částky činí 172 992 Kč, přičemž dovolatel tuto částku ještě понížil o 20 %, neboť neproběhla nejsložitější fáze prodeje nemovitých věcí, kterou je rozvrhové řízení.

10. Dovolatel dále nepovažuje za přijatelný odkaz na nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. III. ÚS 1231/20. Skutkové okolnosti případu řešeného tímto rozhodnutím se vztahují k vymáhané povinnosti 16 168 Kč, a tedy i podle exekutorského tarifu odměně ve výši 3 630 Kč. Podstatou tohoto nálezu je však pouze to, „že soudnímu exekutorovi náleží odměna i za předpokladu, že nebyl vydán příkaz k úhradě nákladů, i v případě, že soudní exekutor v průběhu takové exekuce ničeho nevyvymohl“.

11. Podle dovolatele rozhodnutí odvolacího soudu odporuje judikatuře Ústavního soudu, a to usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1776/16, a nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2020, sp. zn. I. ÚS 905/19. Dovolatel neshledává důvod rozlišovat určení výše odměny soudního exekutora v oblasti insolvenční od oblasti exekuční, jestliže v obou případech vychází určení výše odměny ze stejné právní úpravy obsažené v exekutorském tarifu. Navrhl proto, aby dovolací soud rozsudek vrchního soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

12. Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. část první čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb.), dále též jen „o. s. ř.“. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné, neboť dovolací soud dosud neřešil otázku způsobu stanovení odměny soudního exekutora v případě, kdy soudní exekutor již provedl úkony směřující k prodeji nemovité věci postižené exekucí, následně však - aniž by soudní exekutor cokoli vymohl - bylo zahájeno insolvenční řízení na majetek povinného a soudní exekutor do

insolvenčního řízení přihlásil svou pohledávku na nákladech exekuce.

13. Ústavní soud se již zabýval otázkou nároku soudního exekutora na odměnu v případě, že v exekuci (zatím) nic nevymohl a v průběhu exekučního řízení bylo zahájeno insolvenční řízení. Dospěl k závěru, že skutečnost, že po nařízení exekuce (avšak dříve než soudní exekutor vymohl nějaké plnění) bylo proti povinnému zahájeno insolvenční řízení, nemůže být přičítána k tíži soudnímu exekutorovi, který již v řízení aktivně konal. Dovodil, že soudní exekutor má vůči dlužníku právo na náhradu nákladů exekuce, včetně odměny v minimální výši ve smyslu § 11 odst. 2 exekutorského tarifu již v době, kdy byl pověřen provedením exekuce, a to bez ohledu na to, že do doby zahájení insolvenčního řízení v rámci exekuce ničeho nevymohl; není přitom rozhodné, zda již byl vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce (nejedná se totiž o rozhodnutí, které by povinnost povinného k jejich úhradě zakládalo). Takovou pohledávku může soudní exekutor přihlásit do insolvenčního řízení (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3250/14, a ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. III. ÚS 1231/20).

14. Ústavní soud se dále v usnesení ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1776/16, a v nálezu ze dne 14. 1. 2020, sp. zn. I. ÚS 905/19, vyjádřil k situaci, kdy v samotné exekuci nedošlo k vymožení reálného plnění a exekuce byla zastavena k návrhu oprávněného z důvodu uzavření dohody mezi účastníky o jiném způsobu plnění vymáhané pohledávky; v době podání návrhu na zastavení exekuce přitom soudní exekutor již provedl řadu úkonů směřujících k prodeji nemovité věci. Ústavní soud uzavřel, že takovou dohodu je třeba považovat za ekvivalentní situaci, kdy byla pohledávka uhrazena, neboť k tomu došlo i pod tlakem probíhající exekuce. Je ústavně konformní, aby v takovém případě soudní exekutor měl nárok na odměnu za svou dosavadní činnost jako v případě vymožení plnění a nikoliv pouze na sníženou odměnu podle § 11 odst. 2 exekutorského tarifu. Při stanovení odměny (jejím přiměřeném snížení vzhledem k dosud neuskutečněným fázím provádění exekuce) je třeba zohlednit principy uvedené v nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 8/06, tedy že odměna soudního exekutora nemá vycházet pouze z výše vymoženého plnění, ale musí odrážet složitost, odpovědnost a namáhavost konkrétního exekučního řízení podle jednotlivého druhu a způsobu výkonu exekuce.

15. Nejvyšší soud nevyklučuje, že obdobně lze při stanovení odměny soudního exekutora postupovat i v případě, kdy soudní exekutor není oprávněn dále provádět exekuci z důvodu, že bylo zahájeno insolvenční řízení proti povinnému – srov. § 109 odst. 1 písm. c) zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Nejvyšší soud se nevyjadřuje k tomu, zda je v daném případě namíste výše odměny přiznané soudem prvního stupně, ovšem zdůrazňuje, že jestliže před zahájením insolvenčního řízení soudní exekutor již činil v rámci řádně nařízené exekuce úkony směřující k vymožení plnění, je třeba tuto skutečnost zohlednit při stanovení odměny, kterou soudní exekutor přihlašuje do insolvenčního řízení vedeného vůči povinnému, a lze mu proto přiznat odměnu vyšší než minimální podle § 11 odst. 2 exekutorského tarifu, a to s ohledem na okolnosti konkrétní věci, zejména složitost, odpovědnost a namáhavost dosud prováděné exekuční činnosti.

16. Protože rozhodnutí odvolacího soudu je vzhledem k výše uvedenému nesprávné, Nejvyšší soud je zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

Další články:

- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)
- [Odmítnutí dovolání](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)